

АНОТАЦІЯ

“Мовленнєва компетентність учнівської молоді”

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Мета й завдання	<p>Метою викладання навчальної дисципліни «Мовленнєва компетентність учнівської молоді» є – озброєння майбутнього вчителя української мови не тільки теорією цієї науки, а й найефективнішими формами організації навчального процесу, найдоцільнішими методами та прийомами навчання учнів на сучасному етапі розвитку загальноосвітніх закладів.</p> <p>Основні завдання:</p> <ul style="list-style-type: none">• підготовка майбутніх вчителів до педагогічної діяльності в умовах реформування сучасної школи, реалізації концепції мовної освіти в Україні;• формування у майбутніх вчителів національного свідомого ставлення до української мови як рідної і державної, розуміння її значення як предмета шкільного навчання та засобу вивчення інших предметів;• забезпечення засвоєння студентами системи теоретичних знань і професійних умінь, які допоможуть їм формувати в учнів мову та мовленнєву компетентності, виховувати свідомих громадян України;• розвиток у студентів пізнавальних інтересів, прагнення до удосконалення своєї професійної підготовки, уміння працювати з навчально-методичною літературою;• формування в майбутніх учителів-словесників дослідницьких навичок, розвитку уміння здійснювати самостійні наукові пошуки й експериментальні дослідження;• формування у студентів професійно-методичних вмінь.
Обсяг годин, кредитів ЄКТС	120 год., 4 кредити
Термін викладання (семестр)	8 семестр
Короткий зміст	<p>Змістовий модуль 1. Теоретико – методичні засади формування і розвитку мовних компетентностей школярів.</p> <p>Тема 1. Вступ. Предмет і об’єкт курсу, його наукові засади</p> <p>Тема 2. Змістовий аспект формування мовно-мовленнєвих компетентностей у сучасних документах про освіту</p> <p>Учені різних країн визначають мову як найважливішу умову й джерело прогресу людства, розробляють наукову мотивацію глибокого й усебічного вивчення мов на різних рівнях освіти й у різних сферах діяльності.</p>

З-поміж численних висловлювань про мову наведемо кілька тих, що слугуватимуть початком з'ясування питання, заявленого в назві підрозділу. “Мова завжди втілює в собі своєрідність цілого народу”, вона – його “духовна енергія”, – писав В. фон Гумбольдт. І так само стверджував: “Вивчення мов світу – це також всесвітня історія думок і почуттів людства”. Його послідовник – О. Потебня – відзначав: “Відомо, що істина, добута працею багатьох поколінь, потім легко дається навіть дітям, що й становить сутність прогресу; але менше відомо, що цим прогресом людина зобов’язана мові”.

Тема 3. Психолого-педагогічні та методичні передумови набуття мовних компетентностей, критеріальний підхід до рівнів їх сформованості у молодших підлітків

Розв’язання проблеми формування й розвитку мовних компетентностей молодших підлітків ґрунтується на наукових засадах, які передбачають, з одного боку, урахування особливостей протікання пізнавальних (та інших психічних) процесів у дітей певного віку, умов, за яких вони будуть успішними, з іншого – готовність учителів до усвідомленого використання у своїй праці психолого-педагогічних і методичних надбань. Слід також зважати на соціокультурні чинники, що впливають на розгортання освітнього процесу в середній школі.

Центром, у якому фокусуються навчальні проблеми всіх рівнів, є сам учень. Чим повніше враховуються його потреби, інтереси, умови різнобічного розвитку, тим ефективнішим буде навчання й виховання. Через це однією з найважливіших умов оволодіння освітніми, зокрема мовними, компетентностями є розуміння природи людини, визначення біологічних і соціальних факторів її формування.

Тема 4. Компоненти системи формування і розвитку мовних компетентностей

Теоретичне дослідження джерел і психолого-педагогічних умов формування мовних компетентностей, експериментальне визначення їх критеріїв і рівнів сформованості в молодших підлітків дали можливість попередньо спрогнозувати ефективні підходи до розв’язання методичної проблеми. Вони відображені у науковому припущенні: процес набуття мовних компетентностей учнів буде ефективним за умови системного засвоєння навчального матеріалу як упорядкованого лінгвістичного досвіду і розвитку чуття мови з опорою на загальні (інтелектуально-креативні, творчі) й спеціальні (мовні) здібності.

Тема 5. Система формування і розвитку мовних компетентностей у процесі вивчення фонетики

Теоретичні знання з фонетики є необхідною основою для розробки і обґрунтування методики вивчення звукової системи мови, для вдосконалення мовного слуху, тобто для формуванні таких умінь: розрізняти звуки в слові й виразно вимовляти слова диференціювати наголошені і ненаголошені склади; визнає межі речень;

підвищувати й знижувати голос, прискорювати й уповільнювати

	<p>темпового мовлення, користуватися паузами, виділяти слова логічним наголосом.</p> <p>Тема 6. Система формування і розвитку мовних компетентностей у процесі вивчення морфології Граматики посідає центральне місце в шкільному курсі рідної мови. Це зумовлюється тим, що вона дає можливість простежити життя мови в цілому. Систематичний курс граматики розширив загальний світогляд учнів, сприяє розвитку логічного мислення (учні виконують логічні операції: виділяють граматичні основи слів, що належать до різних частин мови).</p> <p>Змістовий модуль 2. Компоненти системи формування і розвитку мовних компетентностей.</p> <p>Тема 7. Формування і розвиток мовних компетентностей шляхом засвоєння словотвору та орфографії з опорою на інтелектуально-креативні, творчі й мовні здібності. Згідно з шкільною програмою, потрібно забезпечити наступність у вивченні питань орфографії і пунктуації. З року в рік важливо повторювати відповідні правила на більш високому теоретичному рівні. Опорою для формування орфографічних, пунктуаційних та мовленнєвих умінь і навичок є міцні, усвідомлені знання з питань фонетики, будови слова, розмежування частин мови, визначення граматичної основи речення, вміння встановлювати смислові зв'язки слів у реченні, смислові зв'язки й засоби зв'язку частин у складному реченні та ін.</p> <p>Тема 8. Система формування і розвитку мовних компетентностей у процесі вивчення синтаксису Зв'язок пунктуації з синтаксисом, розвитком мовлення і мислення учнів, з виробленням навичок виразного читання.</p> <p>Тема 9. Система формування і розвитку мовних компетентностей у процесі вивчення стилістики Цілісне вивчення мови і мовлення; розрізнення особливостей усного і писемного мовлення; взаємозв'язок стилістики з усіма іншими розділами шкільного курсу мови; формування навичок стилістичної грамотності; формування виразності мовлення.</p>
<p>Перелік компетентностей</p>	<p>ІК 02. Здатність визначати і розв'язувати складні педагогічні та навчально-методичні задачі і проблеми у галузі дидактики, приймати відповідні рішення, пропонувати методику, засоби, форми та способи навчання.</p> <p>ЗК 03. Комунікативна. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово; здатність до ефективного комунікування, готовність до співпраці з колегами, вміння працювати в колективі; здатність аналізувати зміст думки та її структуру в процесі спілкування та адекватно на неї реагувати.</p> <p>ЗК 05. Самоосвітня. Здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями.</p> <p>ЗК 06. Інформаційна компетенція. Здатність до самостійного пошуку та оброблення інформації з різних</p>

джерел.

ЗК 08. Науково-дослідницька. Здатність виконувати навчально-дослідні завдання; володіння науково-дослідними методами відповідного фахового спрямування. Критична обізнаність та інтелектуальна чесність.

ФК 1. Здатність володіти методологічними і теоретичними основами філологічних наук, методик навчання української мови і літератури, базовими знаннями з української мови, теорії та історії української літератури, методик викладання української мови та літератури.

ФК 02. Науково-дослідницька. Здатність виконувати навчально-дослідні завдання; володіння науково-дослідними методами відповідного фахового спрямування. Критична обізнаність та інтелектуальна чесність.

ФК 08. Методична. Володіння базовими знаннями з методики навчання української мови; вміння їх реалізувати, застосування базових методичних знань і вмінь для формування ключових і предметних компетентностей. Здатність організувати навчально-виховний процес з української мови; здійснювати контроль і оцінювання навчальних досягнень учнів. Здатність здійснювати вибір методів, форм і засобів навчання української мови, спрямованих на розвиток учнів та їх виховання.

ПР 1. Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати. Розуміти основні проблеми філології та підходи до їх розв'язання із застосуванням доцільних інноваційних методів. Знати й розуміти систему мови. Знати норми літературної мови та вміти їх застосовувати у практичній діяльності. Аналізувати мовні одиниці, визначати їхню взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють. Здійснювати лінгвістичний аналіз текстів різних стилів і жанрів.

ПР 3. Комунікативний професійно-орієнтований. Застосовувати в професійній діяльності нормативні засоби мови в усному та писемному мовленні з урахуванням змістового наповнення.

ПР 4. Методично-пошуковий. Бути здатним забезпечувати освітній процес з української мови в школі, використовуючи прогресивні методи й технології навчання, розвивати в учнів інтерес до філологічних і суміжних наук, організувати індивідуальну роботу з учнями за програмами різного рівня (академічного, профільного, поглибленого). Здатність об'єктивно оцінювати науково-методичну інформацію; вільно обирати шляхи науково-методичного пошуку; професійно застосовувати наукові знання в освітній діяльності. Аргументовано пояснювати, оцінювати і зіставляти тенденції, методичні новації та розробки в галузі освіти.

ПР 12. Проектувальний. Мати навички у проектуванні

	<p>навчальних розробок та їх реалізації. Здатність застосовувати профільні знання у підготовці до уроків з української мови в школі.</p> <p>ПР 14. Організаційний. Здатність здійснювати вибір методів, форм і засобів навчання, спрямованих на розвиток здібностей учнів. Діагностувати, прогнозувати, забезпечувати ефективність та корегування освітнього процесу для досягнення програмних результатів навчання і допомоги здобувачам освіти в реалізації індивідуальних освітніх траєкторій.</p>
<p>Результати навчання</p>	<p>РН 1. Знання: основних напрямків розвитку філологічної науки, методів філологічних досліджень, основ мовознавчих і літературознавчих наук; фундаментальних наук в обсязі, необхідному для засвоєння загально професійних дисциплін; основних тенденцій методики викладання мови в закладах середньої освіти на старших етапах.</p> <p>РН 2. Когнітивні уміння та навички з предметної області: володіти формами і методами наукового пізнання, уміти аналізувати сучасні соціальні та етичні проблеми, наукові школи, напрямки, концепції, джерела гуманітарного знання; застосовувати отримані знання при вирішенні науково-методичних і навчально-виховних завдань з урахуванням вікових та індивідуально-типологічних, соціально-психологічних особливостей студентських колективів і конкретних психологічних ситуацій; користуватися різноманітними методами й формами навчання, навчальною, суспільною, творчою діяльністю учнівських і студентських колективів.</p> <p>РН 20. Знання: основних етапів історичного розвитку української літературної мови; мовних та позамовних факторів, що вплинули на формування української літературної мови; шляхів і тенденцій розвитку нової української літературної мови; реальних та прихованих факторів впливу на функціонування сучасної української літературної мови; ролі окремих представників письменства, науки у формуванні норм сучасної української літературної мови.</p> <p>Уміння: виділяти і обґрунтовувати періоди розвитку української літературної мови, орієнтуючись на мовні особливості пам'яток та історичні дані про український етнос; простежувати історичний взаємозв'язок діалектної та літературної форм української мови; визначати критерії літературної мови; аналізувати пам'ятки церковно-релігійного та світського змісту XI-XIV ст., з'ясовувати стилістичну і жанрову специфіку цих творів; виявляти риси простої, книжної і сторослов'янської мов у пам'ятках різних стилів і жанрів; встановлювати за мовностилістичними особливостями історичну специфіку жанру чи стилю, оцінюючи внесок окремих персоналій в історію української літературної мови; зіставляючи мовні факти давати оцінку тим негативним мовним рисам, які не давали можливостей розвитку формам літературної народно розмовної української мови; диференціювати літературне/не</p>

	літературне у проєкції на різнорівневі мовні одиниці у творчості окремого митця слова, встановлюючи тим самим його вагу і роль у формуванні норм сучасної української літературної мови.			
Система оцінювання	Шкала оцінювання: національна та ECTS			
	Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
			для екзамену, курсового проєкту (роботи), практики	для заліку
	90 – 100	A	відмінно	зараховано
	82-89	B	добре	
	74-81	C		
	64-73	D	задовільно	
	60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання	
Форми контролю	залік			
Кафедра	Української мови			